

Blok tematyczny: Zwierzęta wokół nas

Temat dnia: Zwierzęta w naszych lasach

Cel lekcji: Podnieść świadomość ekologiczną uczniów. Zgromadzić i utrwalić nazwy zwierząt żyjących w lasach. Powtórzyć i uzasadnić związek przymiotnika z rzeczownikiem. Ćwiczyć poprawną wymowę. Wprowadzić przysłówki i pokazać jego funkcję w zdaniu. Wdrażać do zapamiętywania wyrazów na lekcji. Kształcić umiejętność pracy w grupie. Mobilizować do poprawnego zapisywania wyrazów i zdań. Utrwalić wiedzę ortograficzną.

Pomoce:

Uczeń: przybory szkolne, fotografie leśnych zwierząt.

Nauczyciel: fotografie zwierząt leśnych, film o życiu lasu, kartoniki z nazwami zwierząt, tabelki do ćwiczeń i tekst źródłowy dla każdego ucznia.

1. Zapis w dzienniku: Powitanie. Powtórzenie liczebników określających datę. Film o leśnych zwierzętach. Ćwiczenia w rozumieniu tekstu ze słuchu. Praca w grupach: Ćwiczenie poprawnej wymowy. Zapamiętywanie słownictwa w zabawie. Kształcenie techniki czytania metodą sylabową. Powtórzenie wiedzy o przymiotniku. Wprowadzenie przysłówków i wskazanie pochodzenia niektórych od przymiotników. Łączenie przymiotników z rzeczownikami i przysłówków z czasownikami w logiczne pary składniowe. Zabawa podsumowująca. Wybieram się na wakacje, zabieram ze sobą...

Przebieg:

2. Powitanie. *Dzień dobry wszystkim, którzy kochają las. Dzień dobry wszystkim, którzy kochają zwierzęta. Dzień dobry wszystkim, którzy rozumieją, że zwierzęta trzeba szanować. Dzień dobry wszystkim, którzy dokarmiają zimą wróble. Dzień dobry wszystkim, którzy rozumieją, że las należy do zwierząt i jesteśmy w nim tylko gośćmi.*

3. Podanie daty.

4. Film na you tube pokazujący życie dziko żyjących zwierząt. Przykład:

<https://www.youtube.com/watch?v=nD6lftJdJXw>

Polecenie przed projekcją: *Słuchajcie uważnie lektora mówiącego po polsku. Postarajcie się zapamiętać podstawowe informacje ze szczególnym uwzględnieniem nazw zwierząt, które wymienia lektor.*

Pytania N. po obejrzeniu filmu:

Nazwy jakich zwierząt zapamiętaliście, oglądając film? Wymieńcie, proszę, te nazwy.

Dwa warianty metodyczne:

- Na podstawie odpowiedzi uczniów na tablicy zostają umieszczone odpowiednie obrazki i podpisy do nich. N. zwraca uwagę na pisownię, zaleca staranne przepisanie ich do zeszytu (stałym elementem takich zapisów jest znakowanie innym kolorem miejsc trudnych ortograficznie).

wiewi**ó**rka

k**u**na

bors**u**k

wilk

- Uczniowie pracują w grupie. Każda grupa dysponuje zestawem obrazów, które łączy z właściwym podpisem.

Zadanie dla grup:

Połączcie odpowiednie obrazy z podpisami i przygotujcie się do odczytania nazw (ciche czytanie grupy).

5. Głośne odczytanie nazw zwierząt przez przedstawicieli grup i odpowiednia korekta. N uwzględnić podobieństwa między językiem polskim i ukraińskim. Zwraca szczególną uwagę na różnice w wymowie. Ćwiczenia utrwalające poprawną wymowę poszczególnych nazw zwierząt. Zadaniem uczniów jest wyraziste powtarzanie zabawnych rymowanek z uwzględnieniem charakterystycznych cech polskiej wymowy.

I etap ćwiczenia przebiega pod ścisłym nadzorem N. Poprawne czytanie.

Wiewiórka wiewiórcie nie wierzy,

Nie pożycza sąsiadce talerzy.

(wyeksponowanie miękkiego "wi" oraz zwrócenie uwagi na wygłos poszczególnych wyrazów).

Kuna zwinna i powabna, (wyeksponowanie podwójnego "nn")

Wczoraj cztery ptaszki zjadła.

Dżdżownicę borsuk zjada, (staranna wymowa podwójnie występujące "dź")

I pod norą sobie siada.

Lis przebiegły łowi kury

I wciąż ostre ma pazury.

Wilk się chowa w leśnych chaszczach,

Ginę myszy w wilczych paszczach.

II etap ćwiczenia:

Praca w grupach. N. dzieli klasę na tyle grup, ile ma wierszyków.

Uczniowie w grupie uczą się swojego wierszyka na pamięć.

Następnie wszyscy siadają na krzesłach w kole, niekoniecznie grupami.

Jeden z uczniów rozpoczyna grę, mówiąc:

swój wierszyk, a następnie dodaje: szukam borsuka.

Uczeń z grupy borsuków wypowiada swój wierszyk i jeśli dobrze go powtórzył, uczniowie zamieniają się miejscami, po czym "borsuk" wywołuje swoim wierszykiem następnego zwierzę. Jeśli podczas wypowiedzania wierszyka zostanie popełniony błąd, nie następuje wymiana miejsc i wywołujący jeszcze raz "wywołuje" to samo zwierzę. Być może inny przedstawiciel grupy dobrze wypowie swój wierszyk. Zabawa trwa do momentu, aż wszyscy jej uczestnicy powtórzą swoje wierszyki dokładnie, uwzględniając zasady wymowy.

6. Tekst źródłowy: Kształcenie techniki czytania metodą sylabową (nie jest przesadą stosowanie tej metody w czwartej klasie, bo moje doświadczenie uczy, że dzieci wciąż jeszcze słabo czytają, a chodzi o to, aby tę umiejętność stale usprawniać). Jeśli N. zdecyduje się na pracę tą metodą, powinien oznakować tekst, jak pokazano w aneksie. Podczas ćwiczeń tekst dzielimy między uczniów, którzy przed odczytaniem go na głos ćwiczą ciche czytanie. Fragmenty powinny być krótkie, aby w ćwiczeniu wzięli udział wszyscy.

7. N. przypomina krótko wiedzę o przymiotniku i funkcji, którą pełni, jako określenie rzeczownika. Następnie wprowadza informację o przysłówkach, jako określeniach czasownika. Objasnia także, że niektóre przysłówki powstają od przymiotników. Uczniowie obserwują rozdaną im tabelę z wyrazistymi przykładami.
N. mówi: *Przysówek jest nieodmienną częścią mowy, odpowiada na pytania: jak? gdzie,? kiedy? Jest określeniem dla czasownika i w zdaniu łączy się z nim w logiczny związek składniowy. Wiele przysłówków powstaje od przymiotników.*
Przykłady: czyta (jak?) *głośno*, śpiewa (jak?) *cicho*, rysuje (jak?) *ładnie*.
Wiele przysłówków powstaje od przymiotników.

8. N. mówi: *Zapraszam was teraz do pracy w grupach na podstawie tekstu źródłowego.*
Praca z tekstem:
Zadanie dla grup:
Wyszukajcie w tekście nazwy zwierząt oraz wyrazy je określające, czyli przymiotniki. Przed wami tabela, którą powinniście wypełnić, wykonując to ćwiczenie. Wypełnijcie tylko część dotyczącą przymiotników.
Drugą część uczniowie wypełniają pod opieką N. Dokonuje się analiza charakterystycznych dla przysłówków końcówek.

-Jaka jest wiewiórka?

-Jak porusza się wiewiórka?

-Jaka jest kuna?

-Jak działa kuna?

-Jaki jest lis?

-Jak działa lis?

-Jaki jest borsuk?

-Jak działa borsuk?

Pytanie o przymiotnik	przymiotnik	Pytanie o przysówek	Przysówek
Jaka jest wiewiórka?	ruda, zwinna, szybka,	Jak skacze wiewiórka?	Zwinnie
Jaka jest kuna	drapieżna, szybka, gibka, lekka	Jak porusza się kuna?	szybko, lekko
Jaki jest lis?	Zwinny, szybki, chytry	Jak działa lis?	chyttrze, szybko, zwinnie

9. Inne zwierzęta żyjące w lasach. N. posługuje się ilustracjami z Internetu lub książek - uczniowie zapisują nazwy w zeszytach razem z odpowiednio dobranymi przymiotnikami. N. mówi:
Pamiętajcie, że w składni polskiej przymiotniki stoją najczęściej przed rzeczownikiem, a przedstawienie tego szyku służy zwykle specjalnemu zaakcentowaniu danego przymiotnika w wypowiedzi.

Tabela przymiotników do wyboru:

silny, wielki, niebezpieczny, ciężki, brunatny, biały, olbrzymi, groźny, brązowa, łaciata, płochliwa, bojaźliwa, strachliwa, zwinny, szybki, czarny, zielony, powolny, zabawny, gruby, szybki, zwinny, lekki, mały, drapieżny,

Ćwiczenia w tej samej tabeli:

pytanie o przymiotnik	przymiotnik	pytanie o przysłówek	Przysłówek
Jaki jest jeż?	kolczasty, pożyteczny, sympatyczny, ruchliwy	Jak porusza się jeż ?	szybko
Jaki jest dzik?	niebezpieczny, gwałtowny, ciężki	Jak atakuje?	Gwałtownie
Jaki jest niedźwiedź?	ciężki, ogromny, niebezpieczny, brunatny	Jak dyszy niedźwiedź?	głośno, przeraźliwie

10. Podsumowanie w formie zabawy:

Uczniowie siedzą w kręgu. Zabawę rozpoczyna N. i mówi: *Wybieram się na wakacje do Gdańska, zabieram ze sobą groźnego niedźwiedzia*, a siedzący obok uczeń mówi: *Wybieram się na wakacje do Gdańska, zabieram ze sobą groźnego niedźwiedzia i zwinną wiewiórkę*. Kolejny uczeń powtarza wszystko, co usłyszał i dodaje nową nazwę zwierzęcia z przymiotnikiem. Nazwy zwierząt mogą się powtarzać, ale wówczas uczeń musi dobrać inny przymiotnik. Uczeń, który nie powtórzył dokładnie tego, co usłyszał, wypada z gry. Powinno się ją powtórzyć, aby zyskał swoją szansę drugi raz. Ponieważ słownictwo na lekcji jest nowe, wolno uczniom spoglądać na tablicę, gdzie znajdują się fotografie zwierząt z podpisami.

11. Zadanie domowe

Ułóż pięć zdań o zwierzętach. Wybierz wyrazy najtrudniejsze do zapamiętania.

Nasze lasy to dom bardzo wielu interesujących zwierząt, dlatego wchodząc na ich teren powinniśmy się zachowywać jak dobrze wychowani goście. Nie wolno w lesie głośno krzyżeć, zaglądać do zwierzęcych nor, nie należy też bezmyślnie zrywać żadnej roślinności, bo być może w ten sposób ograniczamy zwierzętom dostęp do ulubionych przysmaków. Wszyscy kochamy wiewiórki zwinnie poruszające się po drzewach. Mają żywe usposobienie i jedzą przede wszystkim owoce leśnych drzew. Trudno zaobserwować w lesie drapieżną kunę, ale komu się to uda, zapamięta jej smukłą, gibką sylwetkę i lekkość ruchów. Kuna ma dość zabawną, niewinnie wyglądającą mordkę, ale to tylko pozory. Jako drapieżnik jest bowiem bardzo bezwzględna. Kuna ma bardzo wyostrzone zmysły, świetny słuch i węch, dlatego może polować nocą na wszelkie drobne zwierzęta, nawet na wiewiórki. Borsuk także opuszcza swoją norę o zmierzchu. Żywi się dżdżownicami, owadami i drobną roślinnością. Borsuki żyją w grupach rodzinnych i ... lubią się bawić. Ich charakterystyczne ciemne ubarwienie z wyrazistymi biało - czarnymi pręgami na głowie pozwala łatwo rozpoznać borsuka wśród innych zwierząt. Lisa dobrze znamy z bajek, wiemy, że jest rudy, bardzo sprytny, że zwinnie skacze i szybko biega. Ale czy wiemy, że dobrze pływa? Lisy żywią się najczęściej gryzoniami, ale także padliną i drobną roślinnością. Innym bohaterem bajek jest wilk zamieszkujący najbardziej niedostępne tereny leśne. Tam spotykamy wilcze nory, bo te zwierzęta wcale nie są gotowe do kontaktu z człowiekiem i raczej go unikają. Żyją w grupach rodzinnych zwanych watahami i razem także polują. Bywa, że na drobne gryzonie, ale potrafią upolować także sarnę albo jelenia, bo polowanie w grupie mają świetnie opanowane. Nie uda się podczas jednej lekcji opowiedzieć o wszystkich mieszkańcach lasu. Jedno jest pewne - świat lasu jest piękny, tajemniczy i trzeba go szanować.
